

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odklony v trestním právu jakožto alternativní způsoby řešení trestních věcí

Trestní řízení je náročným procesem pro všechny zúčastněné strany, avšak existují možnosti, jak tento proces zrychlit a zefektivnit. Obvyklým způsobem řešení trestních věcí je formou hlavního líčení zakončeného vyhlášením rozsudku po provedeném dokazování, přičemž jedním z nejčastěji udělovaných trestů je stále trest odnětí svobody. Jak již bylo naznačeno, tento postup může být považován za zdoluhavý a zároveň při počtu vedených trestních řízení nadměrně zatěžující soudní aparát. Vedle klasického vyřešení trestní věci je však možné využít odklonů, které v rámci trestního práva slouží jako alternativní způsob řešení v trestním řízení.

Od standardního řešení věci se pak liší tím, že nedojde k soudnímu projednání věci a provedení dokazování soudem. Věc je však vyřízena stejně plnohodnotně jako v klasickém trestním řízení.

Mezi odklony řadíme především dohodu o vině a trestu, trestní příkaz, podmíněné zastavení trestního stíhání a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, narovnání či odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mládeže. Cílem všech uvedených typů odklonů je především zrychlení trestního řízení za současného zefektivnění justice. Níže ve článku pak budou nastíněny možnosti využití jednotlivých institutů.

Dohoda o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu je bezesporu nejskloňovanějším odklonem poslední doby, neboť její právní úprava prodělala značné změny, a to zejména díky novele učiněné zákonem č. [333/2020](#) Sb., která vešla v účinnost ke dni 1. 10. 2020. Dohodu o vině a trestu upravuje zákon č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „*trestní řád*“) ve svém ustanovení § 175a a § 175b. Z dikce zákona plyne, že pokud výsledky provedeného vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, přičemž je zároveň považován za trestný čin spáchaný obviněným, může ze strany státního zástupce dojít k zahájení jednání o dohodě o vině a trestu, ať už na návrh obviněného, či z vlastního podnětu bez návrhu obviněného.^[1] Nedílnou součástí dohody o vině a trestu je pak prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je trestně stíhán, přičemž neexistuje pochybnost o pravdivosti takového prohlášení.^[2] Náležitosti dohody o vině a trestu jak obligatorní, tak fakultativní jsou pak uvedeny v ustanovení § 175a odst. 6 trestního řádu.

Možnost uzavření dohody o vině a trestu není v trestním řádu žádnou novinkou, avšak její častější využití je očekáváno právě v souvislosti s výše zmíněnou novelou. V současné chvíli je možné uzavřít dohodu o vině a trestu mezi státním zástupcem a obviněným, a to v rámci všech trestných činů, a tedy i zvláště závažných zločinů. Takto sjednaná dohoda nejenže je přijatelnou jak pro státního zástupce, tak pro obviněného, ale zároveň zohledňuje i zájmy poškozeného. Dohodu o vině a trestu je možné uzavřít jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem. Díky zmíněné novele je možné uzavřít dohodu o vině a trestu také na počátku hlavního líčení. Byť se jedná zejména o dohodu mezi státním zástupcem a obviněným, je třeba, aby došlo k jejímu schválení příslušným soudem. Přestože díky zmíněné novele došlo ke značnému rozšíření její využitelnosti, není možné ji sjednat v řízení proti uprchlému, ani proti mladistvému, který nedovršil 18 let věku.

Výhody sjednání dohody o vině a trestu jsou nesporné a lze očekávat, že obliba tohoto odklonu bude dále narůstat, jelikož se jedná především o zefektivnění trestního řízení a odlehčení soudům. Dále pak se také jedná o konečné řešení dané věci.

Trestní příkaz

Pakliže je skutkový stav v trestním řízení spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, může samosoudce i bez projednání věci v hlavním léčení vydat trestní příkaz.^[3] Trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku, jehož účinky nastávají vyhlášením rozsudku, respektive jeho doručením obviněnému. V trestním řádě je zároveň vymezeno, jaké tresty lze trestním příkazem uložit či v jakých případech nelze trestní příkaz vydat, přičemž zejména se jedná o mladistvé, kteří ještě nedovršili 18 let věku či o osoby omezené na svéprávnosti. Vzhledem k tomu, že trestní příkaz je jednostranným aktem ze strany soudu, lze proti trestnímu příkazu podat ve lhůtě 8 dnů od jeho doručení odpor za podmínek uvedených v ustanovení § 314g trestního řádu. V takovém případě se pak trestní příkaz ruší a ve věci dochází k nařízení hlavního líčení.

Podmíněné zastavení trestního stíhání

Pakliže lze předpokládat, že by v rámci odsuzujícího rozsudku došlo k uložení podmíněného trestu odnětí svobody a obviněný by se ve zkušební době osvědčil, je volba odklonu formou podmíněného zastavení trestního stíhání ideální. Pro využití tohoto odklonu je třeba z pohledu obviněného splnit několik podmínek. Jednou z podmínek je spáchání přečinu. Dalšími podmínkami pak jsou doznání k činu, nahrazení škody, pokud byla způsobena, či vydání bezdůvodného obohacení, přičemž se má vzhledem k obviněnému za to, že podmíněné zastavení trestního stíhání bude v dané věci považováno za dostačující.^[4] Mimo výše uvedené je pak dána možnost, aby se obviněný zavázal, že se zdrží určité činnosti související s přečinem či se zaváže uhradit peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti.^[5] Pokud obviněný vede řádný život a dojde ke splnění všech jeho povinností, bude soudem či případně státním zástupcem rozhodnuto, že se obviněný osvědčil.

Na rozdíl od jiných odklonů je v tomto případě nutno podotknout, že pokud se obviněný v průběhu zkušební doby neosvědčí, bude v jeho trestním stíhání pokračováno. Tento odklon proto zcela neulevuje státnímu zástupci v tom smyslu, že po dobu trvání zkušební doby je nutné vykonávat nad obviněným dohled tak, aby prokazatelně došlo ke splnění všech podmínek.

Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání

Podobně jako výše uvedené podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání jsou stanoveny i podmínky pro podmíněné odložení podání návrhu na potrestání. Rovněž je třeba, aby došlo ke spáchání přečinu, doznání se k takovému činu, nahrazení škody, pokud byla způsobena, či vydání bezdůvodného obohacení, přičemž se má vzhledem k obviněnému za to, že podmíněné zastavení trestního stíhání bude v dané věci považováno za dostačující.^[6] Podmíněné zastavení trestního stíhání a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání se však liší v tom, že namísto podání návrhu na potrestání může státní zástupce rozhodnout o tom, že se takový návrh podmíněně odkládá. Tento krok tak zůstává v jeho režii. Opět je třeba upozornit na podmínku řádného života a splnění všech povinností v rámci udělené zkušební doby, kdy následně dojde k rozhodnutí o osvědčení obviněného. Pokud nedojde k jeho osvědčení, je taktéž pokračováno v trestním stíhání. I v případě tohoto odklonu je tedy dána státnímu zástupci povinnost dohledu nad řádným výkonem povinností stanovených obviněnému.

Narovnání

Pokud je vedeno řízení o přečinu, může dojít ke schválení narovnáání a následnému zastavení trestního stíhání, pakliže je udělen souhlas obviněného i poškozeného za současného schválení narovnáání soudem či v přípravném řízení státním zástupcem. Ze strany obviněného je nutné splnit několik podmínek, aby mohlo být přistoupeno ke schválení narovnáání. Jednak jde o prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, a to bez důvodných pochybností o pravdivosti tohoto prohlášení, dále uhrazení způsobené škody poškozenému či vydání bezdůvodného obohacení a dále složení peněžité částky určené státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti.[7] Tyto podmínky je třeba splnit kumulativně.

Proto, aby mohlo dojít ke schválení narovnáání, je zároveň třeba, aby byl vyslechnut jak obviněný, tak poškozený ohledně okolností uzavření dohody o narovnáání, zejména co do dobrovolnosti jejího uzavření. Součástí výslechu obviněného je pak i výše zmíněné prohlášení o spáchání skutku, pro který je stíhán.[8] Je však nutno upozornit, že k takovému prohlášení nelze v dalším řízení přihlížet jako k doznání či jinému důkazu.

Vzhledem k tomu, že v případě narovnáání nastupují účinky takřka ihned, přičemž je věc vyřešena konečně, je možné považovat tento odklon spolu s dohodou o vině a trestu za jeden z efektivnějších, neboť nezavazuje státního zástupce k následnému dohledu nad obviněným, zda se chová ve zkušební době řádně za současného plnění všech jemu udělených povinností.

Odstoupení od trestního stíhání v řízení

Tento odklon je využíván pouze v souvislosti s mladistvými, a proto jeho využití není běžnou praxí v trestním řízení obecně. Úprava je dána v zákoně č. [218/2003](#) Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „*zákon o soudnictví ve věcech mládeže*“), a to konkrétně v jeho ustanovení § 70 a § 71. Pokud je vedeno proti mladistvému řízení o provinění, v němž je stanoven trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující 3 roky, může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce odstoupit od trestního stíhání mladistvého. Je však nutné, aby byla splněna podmínka chybějícího veřejného zájmu na dalším stíhání mladistvého spolu s přihlédnutím k povaze, závažnosti a osobě mladistvého a dále pak aby bylo trestní stíhání neúčelné či bylo shledáno, že potrestání není nutné, jelikož mladistvý nejeví znaky pokračování v páčání dalších provinění.

Odstoupení je vítaným odklonem zejména v situaci, kdy mladistvý úspěšně vykonal pro něj vhodný probační program, či došlo k nahrazení škody způsobené daným proviněním či alespoň částečnému vrácení bezdůvodného obohacení získaného daným proviněním. Zároveň je třeba vyslovení souhlasu ze strany poškozeného, že s takovým nahrazením škody či navrácením bezdůvodného obohacení souhlasil. Případně že došlo k vyslovení napomenutí s výstrahou mladistvému, přičemž takové řešení lze považovat z hlediska účelu řízení za dostatečné.[9]

Závěr

Odklony v trestním právu jsou jednoznačně vítanou alternativou k řešení trestních věcí klasickým postupem v hlavním líčení, které by měly být využívány co nejvíce, jelikož bezesporu dochází k vyšší efektivitě a rychlosti řešení trestních věcí. Obecně tedy vítám řešení trestních věcí formou výše uvedených odklonů. Avšak dohodu o vině a trestu spolu s narovnááním považuji z pohledu obviněného za nejpraktičtější, jelikož je zde dán jistý prostor pro vyjednávání mezi obviněným, poškozeným a státním zástupcem či soudem. Následně je pak možné sjednat odklon tak, aby vyhovoval všem zúčastněným stranám. Dále je zde pak dána nesporná výhoda pro státní zástupce v tom smyslu, že nejsou povinni v rámci stanovené zkušební doby dohlížet, zda dochází k řádnému plnění podmínek ze strany obviněného. S přihlédnutím k novele trestního řádu z loňského roku tak doufám, že odklony budou využívány čím dál tím více za účelem rychlejšího a efektivnějšího řešení trestních věcí, a dojde

tak ke snížení nákladu trestních řízení jakožto i zatížení soudního aparátu.

Mgr. Karolina Kelly

FABIAN & PARTNERS
advokátní kancelář

[FABIAN & PARTNERS, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Kancelář Brno:
Marešova 12
602 00 Brno

Kancelář Praha:
Revoluční 8, budova B1, 2. patro
110 00 Praha 1

Tel.: +420 530 331 766

Tel.: +420 246 063 127

e-mail: info@fabianpartners.cz

---

[1] § 175a odst. 1 trestního řádu

[2] § 175a odst. 3 trestního řádu

[3] § 314e odst. 1 trestního řádu

[4] § 307 odst. 1 trestního řádu

[5] § 307 odst. 2 trestního řádu

[6] § 179g odst. 1 trestního řádu

[7] § 309 odst. 1 trestního řádu

[8] § 310 trestního řádu

[9] § 70 odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)